

Een vlinderval maken

© 2025, Mark Overmars

Om nachtvlinders te fotograferen moet je ze lokken als het donker is. Een vlinderval kun je de hele nacht buiten zetten en in de ochtend kun je kijken wat voor nachtvlinders je gevangen hebt. In dit artikel vind je instructies om zelf een eenvoudige vlinderval te maken.

Een wilgenhermelijnvlinder, gevangen met mijn vlinderval.

Wat is een vlinderval

Vlindervallen (ook wel LED-emmers genoemd) trekken nachtvlinders aan met een UV-lamp en zorgen dat deze in een afgesloten emmer terecht komen. Zulke vallen worden vooral gebruikt om de verspreiding van nachtvlinders te monitoren, maar je kunt ze ook gebruiken om nachtvlinders te fotograferen.

Een vlinderval maken

Vlindervallen zijn te koop bij de Vlinderstichting¹ of bij entomologie speciaalzaken zoals Vermandel² of Veldshop³. Maar je kunt ze ook zelf maken. In dit artikel geef ik instructies voor een eenvoudig te maken vlinderval.

Een vlinderval bestaat uit de volgende onderdelen. Je hebt een grote emmer of bak waar de vlinders in terecht komen. Hierin plaats je eierdozen. In de verschillende ruimtes van de eierdozen komen de nachtvlinders tot rust en gaan ze slapen. Op de emmer staat een trechter waardoor de vlinders wel de val in kunnen maar er niet meer uit kunnen. Boven de trechter wordt een UV-lamp geplaatst die de nachtvlinders aantrekt. Daaromheen of ernaast komen wat plaatjes glas of kunststof. De vlinders vliegen hier tegenaan en vallen daardoor via de trechter in de val.

Instructies

Hier zijn instructie voor een eenvoudige vlinderval. Je zult hiervoor wat moeten snijden, zagen en boren. Doe dit voorzichtig en zorg voor de juiste apparatuur en voorzorgsmaatregelen!

	Als eerste heb je een emmer nodig van ongeveer 25 liter inhoud met een plastic deksel. Bij voorkeur wit anders worden de vlinders in de ochtend snel warm. Je kunt eventueel ook een hoge plastic opbergdoos gebruiken of een kleine wasmand.
	Daarnaast heb je een paar eierdozen nodig. Verzamel deze als je eieren koop of vraag ernaar bij een winkel die verse eieren verkoopt. Je plaats deze in de emmer. Hierdoor ontstaan er een groot aantal kleine kamertjes waar de nachtvlinders in kunnen rusten.

¹ <https://www.vlinderstichting.nl/wat-wij-doen/meetnetten/meetnet-nachtvlinders/ledemmers/>

² <https://www.vermandel.com/>

³ <https://www.veldshop.nl/nl/>

Een vlinderval maken

	<p>Vervolgens heb je een grote plastic trechter nodig met een diameter aan de grote zijde van minimaal 20 centimeter. Zulke trechters zijn via internet te koop voor ongeveer 10 euro. Zoek via Google op “grote plastic trechter”. Je kunt eventueel ook zelf een trechter maken; zie het kader aan het eind van dit artikel. Snij de onderkant van de trechter af zodat er een gat ontstaat met een diameter van 4-5 centimeter.</p> <p>Maak nu een rond gat in de deksel van de emmer zodat de trechter er precies inpast en rust op de rand.</p>
	<p>Je hebt een plaatje doorzichtig kunststof of glas nodig van ongeveer 20x30 centimeter. De lange zijde moet op de deksel van de emmer passen. Als de deksel kleiner is, zorg dan voor een korter plaatje. Je kunt dit het eenvoudigste verkrijgen door een heel goedkoop fotolijstje van de juiste afmeting te kopen en het plaatje eruit te halen. Ga niet zagen!</p> <p>Maak twee kleine blokjes hout van ongeveer 3x3x3 centimeter. Zaag hier een gleuf in zodat het plaatje daar precies in past. Schroef deze blokjes op de deksel aan weerszijde van de trechter. Het plaatje staat zo verticaal precies over het midden van de trechter.</p>
	<p>Als lamp gebruiken we een 100 watt UV LED-paneel. Deze zijn voor ongeveer 25 euro te koop, onder andere bij Amazon⁴. Deze panelen worden vaak als blacklight voor feestjes gebruikt. Ze zijn waterdicht dus je kunt ze goed buiten gebruiken. Zet het paneel op de deksel aan een zijde van het plaatje en laat het licht door het plaatje schijnen. (Je kunt dezelfde lamp gebruiken als je vlinders wilt lokken met een laken en een lamp.)</p>

Hiermee is de vlinderval klaar. De complete val ziet er als volgt uit.

⁴ Bijvoorbeeld https://www.amazon.nl/Indmird-Schijnwerper-100W-Neonkleuren-Feestdecoratie/dp/B0C5CWTMWY/ref=asc_df_B0C5CWTMWY/

Een vlinderval maken

De complete vlinderval.

De val gebruiken

Je hebt de meeste kans om nachtvlinders te lokken op een warme en wat vochtige nacht. Bij voorkeur is er bewolking zodat de maan niet zichtbaar is. Zet de val als het donker wordt buiten. Druk de deksel niet aan. Hij moet eenvoudig open kunnen. Als het waait, zet er dan een paar stenen omheen zodat hij niet omwaait. (Gebruik de val niet bij windkracht 4 of hoger. Dan zijn er toch geen nachtvlinders.) Je kunt hem op de grond of bijvoorbeeld op een tafeltje zetten. Als er wat (mot-) regen voorspeld is, zet de emmer dan onder een afdakje. Zoek een zo donker mogelijk plaats waarvan uit wel een groot stuk tuin en/of lucht te zien is. Draai de emmer zodanig dat het licht in de open richting schijnt. Zet het licht aan en laat de emmer de hele nacht buiten staan.

In de ochtend kun je kijken wat je gevangen hebt. Doe dit bij voorkeur zo vroeg mogelijk. Als de zon opkomt wordt de val snel warmer en daarmee worden de vlinders actief. Je loopt dan het risico dat ze direct wegvliegen als je hem open maakt.

Kijk eerst rondom de val en op de buitenkant ervan. Vaak komen ook daar nachtvlinders tot rust. Zet de val vervolgens op een plek in de schaduw met zo min mogelijk wind. Haal

Een vlinderval maken

vervolgens de lamp en het plaatje weg en open voorzichtig de deksel. Kijk eerst op de onderkant van de deksel en de trechter. Haal daarna een voor een de eierdozen eruit en kijk wat voor vlinders erop zitten. Doe tussendoor de deksel weer op de val om te voorkomen dat vlinders wakker worden en wegvliegen.

Je kunt de vlinders nu fotograferen. Je kunt de app ObsIdentify⁵ gebruiken om de vlinders te determineren. Als je voorzichtig te werk gaat kun je een velletje papier of een stokje onder de voorpoten van een vlinder plaatsen. Deze kruipt daar dan vaak op en dan kun je hem op mooiere manieren fotograferen.

Een pauwoogpijlstaart en een slakrups tussen de eierdozen in de vlinderval.

Waarnemingen doorgeven

Als je het nachtvlinderen leuk vindt kun je je aanmelden voor het meetnet nachtvlinders⁶ van de Vlinderstichting. Je geeft je waarnemingen dan door en deze worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek naar de verspreiding van nachtvlinders.

Ook kun je de waarnemingen invoeren op de website www.waarneming.nl. Hiermee hou je een mooi overzicht van alles wat je gevonden hebt en ook deze gegevens worden door wetenschappers gebruikt.

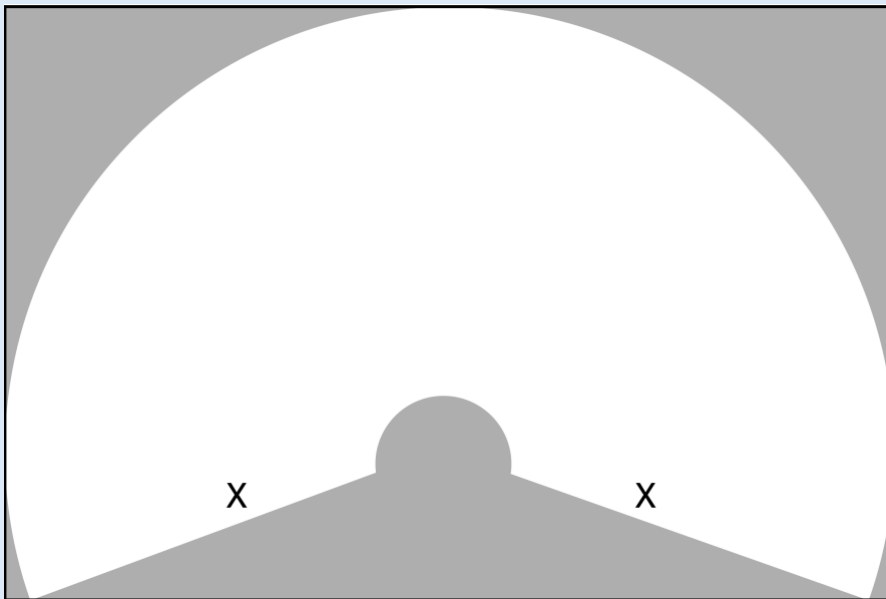
⁵ <https://waarneming.nl/apps/obsidentify/>

⁶ <https://www.vlinderstichting.nl/wat-wij-doen/meetnetten/meetnet-nachtvlinders/>

Een trechter maken

Je kunt ook zelf een trechter maken. Koop hiervoor een A4 opbergmap voor documenten, gemaakt van stevig maar buigzaam plastic. Vouw deze open en snij de uitstekende delen eraf. Je hebt nu een stuk stevig plastic van ongeveer A3-formaat (ongeveer 30x40 centimeter). Snij nu de onderstaande vorm eruit. De diameter van de buitenste cirkel is gelijk aan de breedte van het vel. De diameter van de binnenste cirkel moet ongeveer 7 centimeter zijn. Leg de zijden gemarkeerd met een X een stuk over elkaar heen en plak deze met tape aan elkaar vast. Je hebt nu de trechtervorm.

Snij een gat in de deksel van de emmer waar de trechter net niet doorheen valt. Maak eventueel kleine inkepingen in de uitstekende bovenkant van de trechter, vouw deze om en plak ze met tape vast aan de deksel.

Dit artikel is een aanvulling op mijn boek [Focus op Fotografie: Vlinders en Libellen Fotografieren](#), uitgegeven door van Duuren Media.